

Ettevõtte pankrot ja töötajate õigus: *pre-pack*-menetluse raames toimuva varade ülemineku korral on omandajal õigus teha erandeid töötajate õiguste kaitsest, kui see menetlus toimub õigus- või haldusnormide raamistikus

Heiploegi kontsern (edaspidi „endine Heiploeg“) koosnes mitmest äriühingust, kes tegelesid kala ja mereandide hulgimüügiga. 2011. ja 2012. majandusaastal kuhjusid endisel Heiploegil märkimisväärsed finantskahjud ja 2013. aastal määrati selle kontserni neljale äriühingule kartellis osalemise eest 27 miljoni euro suurune trahv. Kuna ükski pank ei nõustunud seda trahvi rahastama, alustati *pre-pack*-menetlust.

Madalmaade õiguses on *pre-pack*-tehing kohtupraktikast lähtuv praktika, mille eesmärk on luua pankrotimenetluses võimalus tegevust jätkava ettevõtte (*going concern*) likvideerimiseks, et parimal viisil rahuldada võlausaldajate nõudeid ning säilitada töökohad võimalikult suures ulatuses. Selle menetluse raames korraldatud ettevõtte või selle osa müügitehingud valmistas ette ajutine pankrotihaldur, kelle ülesanded on kindlaks määratud teda nimetanud kohtu poolt ning selle kohtu või ajutise pankrotikohtuniku antud juhiste alusel, kes on sama kohtu poolt selleks nimetatud ja kelle järelevalve all ta tegutseb. Hilisema maksejõuetusmenetluse korral kontrollib see kohus, kas need isikud on järginud kõiki juhiseid, mis neile anti, ning kui see nii ei ole, nimetab teised isikud pankrotihalduriks ja pankrotikohtunikuks pankroti väljakuulutamise hetkel.

Sellega seoses määras pädev kohus endise Heiploegi taotlusel 2014. aasta jaanuaris kaks ajutist pankrotihaldurit ja ühe ajutise pankrotikohtuniku. Samal kuul kuulutati välja endise Heiploegi pankrot ning samad isikud nimetati pankrotihalduriteks ja pankrotikohtunikuks.

Kaks Madalmaade äriühingut (edaspidi „uus Heiploeg“), mis kanti äriregistrisse 21. jaanuaril 2014, võtsid üle suurema osa endise Heiploegi äritegevusest varade võõrandamise lepingu alusel. Selle lepingu kohaselt võttis uus Heiploeg üle umbes kaks kolmandikku endise Heiploegi töötajate töölepingutest, et nad saaksid täita samu tööülesandeid, kehtestades neile aga samal ajal ebasoodsamad töötingimused.

Federatie Nederlandse Vakbeweging (FNV) (Madalmaade ametiühinguliikumise ühing) esitas apellatsioonkaebuse kohtuotsuse peale, millega kuulutati välja endise Heiploegi pankrot. Apellatsioonkaebus jäeti rahuldamata põhjendusel, et pankrot oli muutunud vältimatuks ning seetõttu on konkreetsel juhul kohaldatav erand töötajate õiguste kaitsest ettevõtete ülemineku korral. Seetõttu ei olnud uus Heiploeg seotud enne üleminekut kehtinud töötingimustega.

Vastavalt direktiivile 2001/23¹, mille eesmärk on kaitsta töötajaid, tagades eelkõige nende õiguste kaitse ettevõtte ülemineku korral, peavad selle erandi kohaldamiseks olema täidetud kolm tingimust: võõrandaja vastu peab olema algatatud pankrotimenetlus või analoogiline maksejõuetusmenetlus, see menetlus peab olema algatatud võõrandaja varade likvideerimiseks ja

¹ Nõukogu 12. märtsi 2001. aasta direktiivi 2001/23/EÜ ettevõtjate, ettevõtete või nende osade üleminekul töötajate õigusi kaitsvate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (EÜT 2001, L 82, lk 16; ELT eriväljaanne 05/04, lk 98; edaspidi „direktiiv 2001/23“) artikli 5 lõige 1.

see peab toimuma pädeva asutuse (või niisuguse asutuse määratud pankrotihalduri) järelevalve all.

FNV esitas Hoge Raad der Nederlandenile (Madalmaade kõrgeim kohus) kassatsioonkaebuse, leides vastupidi, et see erand ei ole *pre-pack*-menetluse puhul kohaldatav ja et seetõttu tuleb säilitada ülevõetud töötajate töötingimused.

Selle kohtu esitatud eelotsusetaotlust menetledes otsustas Euroopa Kohus, et põhikohtuasjas kõne all oleva *pre-pack*-menetluse raames ettevalmistatud ülemineku korral ja tingimusel, et see menetlus toimub reguleerivate õigus- või haldusnormide raamistikus, on omandajal põhimõtteliselt õigus teha erandeid töötajate õiguste tagamisest².

Euroopa Kohtu hinnang

Ühelt poolt märkis Euroopa Kohus seoses võõrandaja varade likvideerimiseks pankrotimenetluse või analoogilise maksejõuetusmenetluse algatamise tingimusega³, et konkreetsel juhtumil oli võõrandaja maksejõuetus vältimatu ja et nii pankrotimenetlus kui ka sellele eelnenud *pre-pack*-menetlus olid suunatud võõrandaja varade likvideerimisele, kuna lisaks kuulutati välja pankrot. Lisaks toimus ettevõtte üleminek selle pankrotimenetluse käigus.

Töötajate õiguste tagamisest tehtava erandi eesmärk on vältida tõsist ohtu, et üleantud ettevõtte väärtus väheneb või töötajate elu- ja töötingimused halvenevad, samas kui *pre-pack*-menetluse, millele järgneb pankrotimenetlus, eesmärk on saavutada kõigile võlausaldajatele võimalikult suur tagasimaksmine ja säilitada töökohad võimalikult suures ulatuses. Euroopa Kohus lisas, et *pre-pack*-menetluse kasutamine äriühingu likvideerimise eesmärgil võimaldab suurendada võimalust võlausaldajate nõuete rahuldamiseks. Järelikult on *pre-pack*-menetlus ja pankrotimenetlus koos käsitletavad nii, et nende eesmärgiks on äriühingu likvideerimine direktiivi 2001/23 artikli 5 lõike 1 tähenduses, tingimusel et *pre-pack*-menetlus toimub õigus- või haldusnormide raamistikus, et see vastaks õiguskindluse nõudele.

Teiselt poolt tõdes Euroopa Kohus, et *pre-pack*-menetlust võib pidada toimunuks pädeva ametiasutuse järelevalve all – nagu nõuab direktiivi 2001/23 artikkel 5 –, tingimusel et nimetatud menetlus toimub õigus- või haldusnormide raamistikus. Nimelt nimetatakse ajutine pankrotihaldur ja ajutine pankrotikohtunik pädeva kohtu poolt *pre-pack*-menetluse jaoks ning see kohus määrab kindlaks nende ülesanded ja teostab hilisema pankrotimenetluse algatamisel kontrolli nende ülesannete täitmise üle, otsustades, kas nimetada needsamad isikud pankrotimenetluses pankrotihalduriks ja pankrotikohtunikuks või mitte.

Pealegi toimub *pre-pack*-menetluses ettevalmistatud üleminek alles pärast pankrotimenetluse algatamist, kuna pankrotihaldur ja pankrotikohtunik võivad selle ülemineku lubamisest keelduda, kui nad leiavad, et see on vastuolus võõrandaja võlausaldajate huvidega. Lisaks ei pea ajutine pankrotihaldur mitte ainult aru andma oma tegevusest pankroti ettevalmistava staadiumi haldamisel, vaid tema vastutus võib tekkida samadel tingimustel kui pankrotihalduril.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriikide kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

² See puudutab direktiivi 2001/23 artiklites 3 ja 4 ette nähtud õigusi. Selle direktiivi artikli 3 lõike 1 esimene lõik käsitleb võõrandaja töölepingutest või töösuhetest tulenevate õiguste ja kohustuste üleminekut omandajale, samas kui artikli 4 lõike 1 esimene lõik keelab töötajate vallandamise üksnes ülemineku tõttu.

³ Siinkohal tõi Euroopa Kohus välja erinevuse kõnealuse *pre-pack*-menetluse ja selle menetluse vahel, mille kohta tehti 22. juuni 2017. aasta kohtuotsus Federatie Nederlandse Vakvereniging jt, C-126/16 (vt ka [pressiteade nr 70/17](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/nl/press/press_release/index.do?uri=CELEX:32017R0701:NOTES)), märkides, et viimasena nimetatud menetluse eesmärk ei ole asjaomase ettevõtte likvideerimine.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Marta Osleja, ☎ (+352) 4303 6005